

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PEMBINAAN MODEL FALSAFAH BAHASA
UNTUK PENYATUPADUAN
NASIONAL

MOHD KHAIDIR BIN ABDUL WAHAB

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

TESIS DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK MEMPEROLEH
IJAZAH DOKTOR FALSAFAH (PENDIDIKAN BAHASA MELAYU)

FAKULTI BAHASA DAN KOMUNIKASI
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2017

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ABSTRAK

Kajian ini dilakukan untuk membina satu model penyatupaduan nasional melalui sistem pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu, yang dikenali sebagai *Model Falsafah Bahasa Penyatuan Bangsa*. Dalam model ini, elemen falsafah bahasa akan diserapkan ke dalam sistem pembelajaran bahasa Melayu bagi mewujudkan kesedaran penyatupaduan nasional dalam kalangan murid. Tiga objektif utama ialah meninjau kebolehlaksanaan pembangunan Model Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional, menghasilkan model prototaip dan menilai pelaksanaannya untuk penyatupaduan nasional. Penyelidikan ini menggunakan kaedah *Design and Development Research Approach* yang diperkenalkan oleh Richey dan Klein. Gabungan kaedah kuantitatif dan kualitatif diimplimentasikan dalam kajian ini berpandukan Model Falsafah Pendidikan Bahasa oleh Awang Sariyan dan Model Falsafah Bahasa oleh Mohd Rashid Md Idris yang telah diteliti berdasarkan dua teori teras falsafah bahasa, iaitu Teori Relativiti Bahasa oleh Edward Sapir dan Benjamin Whorf dan Teori Kenuranaan Bahasa oleh Chomsky, Syed Muhammad Naquib Al-Attas dan Hashim Musa. Selanjutnya kemasukan etos bahasa Melayu oleh Asmah Omar dan Teo Kok Seong memantapkan lagi kerangka teori dalam kajian ini. Dapatan kajian pada fasa analisis keperluan menunjukkan 200 orang guru bersetuju tentang potensi kebolehlaksanaan pembangunan model ini. Pada fasa reka bentuk pula, 23 orang pakar mencapai kesepakatan yang tinggi terhadap tujuh tema dan 99 elemen falsafah bahasa setelah melalui tiga pusingan bagi membentuk model prototaip. Dapatan kajian pada fasa penilaian menunjukkan hampir kesemua elemen tersebut dilaksanakan pada tahap tinggi dan interpretasi memuaskan di Sekolah Kluster Kecemerlangan (Kebitaraan Bahasa Melayu). Hasil Analisis Tinjauan Faktor telah mengenal pasti 17 subtema baharu dan 95 elemen. Kajian ini berjaya membangunkan *Model Falsafah Bahasa Penyatuan Bangsa* secara khusus dan asli. Implikasi kajian ini dapat memperluaskan skop dan peranan falsafah bahasa daripada bidang yang hanya berfokus kepada pendidikan bahasa kepada usaha penyatupaduan nasional.

THE DEVELOPMENT OF LANGUAGE PHILOSOPHY MODEL FOR NATIONAL INTEGRATION

ABSTRACT

This study was carried out to build a model for national integration through the teaching and learning of Malay language model, which is known as the Language Philosophy of Racial Integration Model. In this model, the elements of language philosophy will be absorbed into the teaching and learning of Malay language in order to create awareness on national integration among students. The three main objectives of the model are to review the feasibility of developing the Language Philosophy Model for National Integration, to build a prototype model, and evaluate its implementation. This research uses the method of Design and Development Research Approach by Richey and Klein. The combination of quantitative and qualitative approaches implemented in this study is based on the Language Education Philosophy Model by Awang Sariyan and the Language Philosophy Model by Mohd Rashid Md Idris. Both models were analysed based on two core theories of language philosophy, namely the theory of Language Relativity by Edward Sapir and Benjamin Whorf, and the theory of Language Conscience by Chomsky, Syed Muhammad Naquib Al-Attas and Hashim Musa. The inclusion of Malay language ethics by Asmah Omar and Teo Kok Seong strengthened the theoretical framework of this study. The findings showed that 200 teachers agreed on the potential feasibility of developing this model. In the designing phase, 23 experts reached strong agreement on seven themes and 99 elements of language philosophy after undergoing three cycles. The findings of the assessment phase showed that almost all the elements were implemented at a high level and satisfactory interpretation was obtained in Cluster School of Excellence (Niche on Malay Language). The Factor Review analysis identified 17 new subthemes and 95 elements. This study has successfully developed a unique and original Language Philosophy of Racial Integration Model. The implication of this study shows that the scope and role of language philosophy not only focuses on language education but can also be utilized to emphasize national integration efforts.

KANDUNGAN

Muka surat

PENGHARGAAN	ii
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
KANDUNGAN	v
SENARAI JADUAL	x
SENARAI RAJAH	xiv
SENARAI SINGKATAN	xvii
SENARAI LAMPIRAN	xviii

BAB 1	PENGENALAN	1
1.1	Pengenalan	1
1.1.1	Menghadapi Cabaran kepelbagaian Etnik Kini	15
1.2	Pernyataan Masalah Kajian	24
1.3	Objektif Kajian	31
1.3.1	Objektif Fasa Pertama	31
1.3.2	Objektif Fasa Kedua	31
1.3.3	Objektif Fasa Ketiga	32
1.4	Soalan Kajian	32
1.4.1	Fasa 1: Analisis Keperluan	32
1.4.2	Fasa 2: Reka Bentuk	33
1.4.3	Fasa 3: Penilaian	33
1.5	Kepentingan Kajian	34
1.6	Kerangka Teori	37
1.6.1	Teori Relativiti Bahasa	38
1.6.2	Teori Kenurunanian Bahasa	42
1.6.3	Kerangka Model Falsafah Pendidikan Bahasa	48

1.6.4	Model Falsafah Bahasa	52
1.6.5	Etos Bahasa Melayu Merealisasikan Usaha Penyatupaduan Nasional melalui Bahasa.	54
1.7	Kerangka Konseptual Kajian	55
1.8	Skop dan Batasan Kajian	56
1.9	Definisi Operasional	58
1.9.1	Falsafah Bahasa	58
1.9.2	Penyatupaduan Nasional	59
1.9.3	Teknik Delphi	60
1.9.4	Sekolah Kluster Kecemerlangan (Kebitaraan Bahasa Melayu	60
1.9.5	Model	61

BAB 2 SOROTAN LITERATUR 62

2.1	Pengenalan	62
2.2	Falsafah: Sejarah dan Konsep Dasar	63
2.3	Perkembangan bidang Falsafah Bahasa dari Perspektif Barat dan Islam.	69
2.3.1	Perkembangan bidang Falsafah Bahasa dari Perspektif Barat	70
2.3.2	Perkembangan bidang Falsafah Bahasa Menurut Perspektif Islam	83
2.4	Perkembangan Bidang Falsafah Bahasa dan Pendidikan Bahasa di Malaysia	93
2.5	Hubungan Etnik di Malaysia dari Aspek Perpaduan, Kesepaduan Sosial, dan Penyatupaduan	107
2.5.1	Era Konflik (1945-1960)	107
2.5.2	Era Stabil tapi Tegang (1961-1970)	111
2.5.3	Era Kesepaduan Sosial (1971-2011)	113
2.5.4	Era Penyatupaduan Nasional (2011-Kini)	115
2.6	Bahasa Melayu sebagai bahasa Penyatupaduan di Nusantara	123
2.6.1	Penyatupaduan Bahasa Melayu dalam Bidang Ilmu	124
2.6.2	Perjuangan Rakyat	126
2.6.3	Pelaksanaan Pemerintah Indonesia dan Kerajaan Malaysia	135

2.7	Dasar Bahasa Kebangsaan sebagai Prinsip ke Arah Penyatupaduan di Malaysia	138
2.8	Bahasa Melayu untuk Penyatupaduan Nasional: Merealisasikan Etos Nasional	145
2.9	Kajian-kajian berkaitan Bidang Falsafah Bahasa dan Penyatupaduan Nasional di Malaysia	159

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN 172

3.1	Pengenalan	172
3.2	Reka Bentuk Kajian	172
3.2.1	Fasa Analisis Keperluan	174
3.2.2	Fasa Reka Bentuk	174
3.2.3	Fasa Penilaian	178
3.3	Populasi dan Sampel Kajian	179
3.3.1	Peserta Kajian Fasa Analisis Keperluan	179
3.3.2	Peserta Kajian Fasa Reka Bentuk	185
3.3.3	Peserta Kajian Fasa Penilaian	192
3.4	Instrumen Kajian	195
3.4.1	Fasa Analisis Keperluan	195
3.4.2	Fasa Reka Bentuk	199
3.4.3	Fasa Penilaian	207
3.5	Kajian Rintis	209
3.5.1	Instrumen Soal Selidik untuk Fasa Analisis Keperluan	210
3.5.2	Protokol Temu Bual Untuk Fasa Reka Bentuk (Sesi pusingan pertama Delphi)	211
3.5.3	Instrumen Soal Selidik untuk Fasa Penilaian	212
3.6	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Kajian	213
3.6.1	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Kajian Tinjauan (Soal Selidik)-Fasa Analisis Keperluan	213
3.6.2	Kesahan dan Kebolehpercayaan Protokol Temu Bual- (Instrumen yang Digunakan dalam Sesi Pusingan Pertama Kajian Delphi)	215
3.6.3	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Kajian Tinjauan (Soal Selidik) – Fasa Penilaian	218
3.7	Prosedur Kutipan Data	220

3.7.1	Fasa Analisis Keperluan	220
3.7.2	Fasa Reka Bentuk	225
3.7.3	Fasa Penilaian	233
3.8	Prosedur Analisis Data	236
3.8.1	Fasa Analisis Keperluan	237
3.8.2	Fasa Reka Bentuk	238
3.8.3	Fasa Penilaian	245
3.9	Kesimpulan	250

BAB 4 DAPATAN KAJIAN 254

4.1	Pengenalan	254
4.2	Profil Demografi Peserta Kajian	255
4.2.1	Profil Peserta Kajian Fasa Analisis Keperluan	255
4.2.2	Profil Peserta Kajian Fasa Reka Bentuk	264
4.2.3	Profil Peserta Kajian Fasa Penilaian	274
4.3	Dapatan Fasa Analisis Keperluan- Analisis Kuantitatif	280
4.3.1	Persepsi Guru Tentang Konsep Falsafah Bahasa dalam Pendidikan Bahasa Melayu	280
4.3.2	Persepsi Guru Tentang Konsep Penyatupaduan Nasional dalam Hubungannya Dengan Pendidikan Bahasa Melayu	284
4.3.3	Tahap Kemahiran Guru Berkaitan Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa Dalam Proses Pengajaran Bahasa Melayu	288
4.3.4	Tahap Penerimaan Guru Terhadap Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa sebagai Strategi Penyatupaduan Nasional	292
4.4	Dapatan Kajian Fasa Reka Bentuk – Analisis Kualitatif dan Analisis Kuantitatif	296
4.4.1	Dapatan Pusingan Pertama Delphi – Analisis Kualitatif	297
4.4.2	Dapatan Pusingan Kedua Delphi- Analisis Kuantitatif	298
4.4.3	Dapatan Pusingan Ketiga Delphi – Analisis Kuantitatif	317
4.5	Dapatan Kajian Fasa Penilaian – Analisis Kuantitatif	334

4.5.1	Tahap Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional di SKK (Kebitaraan Bahasa Melayu)	335
4.6	Analisis Tinjauan Faktor (<i>Exploratory Factor Analysis – EFA</i>)	360
4.7	Bentuk Kandungan Model Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	374

BAB 5 PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN 386

5.1	Pengenalan	386
5.2	Ringkasan Kajian	388
5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	401
5.3.1	Perbincangan Dapatan Fasa Analisis Keperluan	402
5.3.2	Perbincangan Dapatan Fasa Reka Bentuk	410
5.3.3	Perbincangan Dapatan Fasa Penilaian	437
5.4	Rumusan Dapatan Kajian	474
5.4.1	Rumusan Mengikut Fasa Kajian	474
5.4.2	Rumusan Berkaitan Kandungan Model	476
5.5	Implikasi Dapatan Kajian	481
5.5.1	Implikasi Teoretis	482
5.5.2	Implikasi Dasar	483
5.5.3	Sumbangan kepada Bidang Ilmu Linguistik dan Pendidikan bahasa Melayu	487
5.6	Cadangan Kajian Lanjutan	489
5.7	Kesimpulan	491

RUJUKAN 494

LAMPIRAN 535

SENARAI JADUAL

No. Jadual

Muka surat

3.1	Hubungan Fasa-Fasa dalam Kajian dan Peringkat Pembangunan Model Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	173
3.2	Pemilihan Peserta Kajian Fasa Analisis Keperluan Berdasarkan Pengalaman Mengajar Subjek Bahasa Melayu	180
3.3	Pemilihan Peserta Kajian Fasa Analisis Keperluan Berdasarkan Jenis Sekolah	181
3.4	Pemilihan Peserta Kajian Fasa Analisis Keperluan Berdasarkan Lokasi Sekolah	181
3.5	Kaedah Persampelan Strata Secara Rawak Mengikut Zon di Semenanjung Malaysia	182
3.6	Pemilihan Sampel Sekolah Berdasarkan Zon dan Jenis Sekolah di Bandar	183
3.7	Taburan Sampel Peserta Kajian Berdasarkan Zon dan Jenis Sekolah di Bandar	183
3.8	Pemilihan Sampel Sekolah Berdasarkan Zon dan Jenis Sekolah di Luar Bandar	184
3.9	Taburan Sampel Peserta Kajian Berdasarkan Zon dan Jenis Sekolah di Luar Bandar	184
3.10	Perkaitan Pengurangan Ralat dengan Saiz Panel	186
3.11	Senarai Pakar Delphi Pusingan Pertama	187
3.12	Senarai Pakar Delphi Pusingan Kedua dan Berikutnya	187
3.13	Populasi dan Saiz Sampel Kajian Tinjauan	193
3.14	Pemilihan Sampel Sekolah Kluster Kecemerlangan (Kebitaraan Bahasa Melayu)	194
3.15	Penstrukturan Semula Bilangan Item Dalam Soal Selidik Kajian Rintis	198
3.16	Konstruk, Item, dan Jumlah Item Dalam Instrumen Soal Selidik Bagi Kegunaan Sesi Pusingan Kedua Delphi	202
3.17	Tema, Elemen dan Jumlah Elemen Dalam Instrumen Soal Selidik Bagi Kegunaan Sesi Pusingan Ketiga Delphi	204
3.18	Penstrukturan Semula Bilangan Item Dalam Soal Selidik Kajian Rintis	208
3.19	Nilai Indeks Kebolehpercayaan <i>Alpha Cronbach</i> Bagi Item Soal Selidik	214

3.20	Nilai Kolerasi Antara Skor Item dengan Jumlah Skor dan Indeks Kebolehpercayaan <i>Alpha Cronbach</i> Elemen Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	219
3.21	Tarikh Surat Kelulusan yang Dikeluarkan Oleh Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan Kementerian Pendidikan Malaysia	221
3.22	Tarikh Surat Kelulusan Yang Dikeluarkan Oleh Jabatan Pendidikan Negeri	221
3.23	Tarikh Soal Selidik Dihantar dan Dikembalikan oleh Sekolah-Sekolah Terlibat (Fasa Analisis Keperluan)	222
3.24	Jumlah Soal Selidik yang Dihantar dan Dikembalikan	224
3.25	Tarikh Temu Bual Bersama Pakar (Bidang Falsafah Bahasa) dan Tarikh Pemulangan Skrip untuk Semakan	230
3.26	Tarikh Surat Kelulusan yang Dikeluarkan oleh Bahagian Pengurusan Sekolah Berasrama Penuh dan Sekolah Kecemerlangan Kementerian Pendidikan Malaysia	234
3.27	Tarikh Surat Kelulusan Yang Dikeluarkan oleh Jabatan Pendidikan Negeri (Fasa Penilaian)	234
3.28	Tarikh Soal Selidik Dihantar dan Dikembalikan oleh Sekolah-sekolah Terlibat (Fasa Penilaian)	235
3.29	Interpretasi Nilai Min Tahap Persetujuan Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	238
3.30	Contoh Notasi Untuk Analisis Perbualan Menggunakan Sistem Jefferson	240
3.31	Contoh Pengekodan Tema dan Elemen Daripada Transkripsi Temu Bual Pakar	241
3.32	Penentuan Tahap Kesepakatan Pakar Berdasarkan Nilai Julat Antara Kuartil (JAK)	244
3.33	Interpretasi Nilai Min Tahap Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	246
3.34	Matriks Kajian	252
4.1	Profil Peserta Kajian Tinjauan Berdasarkan Jantina, Umur, Bangsa, Kelulusan Akademik Tertinggi, Bidang Pengkhususan, Pengalaman Mengajar Subjek Bahasa Melayu, dan Tahap Kemahiran Mengajar Subjek Bahasa Melayu	255
4.2	Profil Pakar Berdasarkan Jawatan, Bidang Kepakaran, Institusi, Gender dan Etnik (Pusingan Pertama)	264
4.3	Profil Pakar Berdasarkan Jawatan, Bidang Kepakaran, Institusi, Gender dan Etnik (Pusingan Kedua dan Ketiga)	267

4.4	Profil Peserta Kajian Tinjauan Berdasarkan Jantina, Bangsa, Umur, Kelayakan Akademik dan Pengalaman Mengajar Bahasa Melayu	274
4.5	A. Persepsi Guru Tentang Konsep Falsafah Bahasa dalam Pendidikan Bahasa Melayu	281
4.6	B. Persepsi Guru Tentang Konsep Penyatupaduan Nasional Dalam Hubungannya Dengan Pendidikan Bahasa Melayu	285
4.7	C. Tahap Kemahiran Guru Berkaitan Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa dalam Proses Pengajaran Bahasa Melayu	288
4.8	D. Tahap Penerimaan Guru Terhadap Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa sebagai Strategi Penyatupaduan Nasional	292
4.9	Elemen yang Dikenal Pasti dalam Pusingan Pertama Delphi Berdasarkan Enam Tema Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	298
4.10	Perincian Penganalisan Data Sesi Pusingan Kedua Delphi	299
4.11	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema: Konsep	310
4.12	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema: Matlamat	311
4.13	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema:Kepentingan	312
4.14	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema:Kurikulum	313
4.15	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema: Strategi Pembelajaran Murid	314
4.16	Penambahbaikan Item Oleh Informan/Pakar Untuk Tema: Strategi Pengajaran Guru	316
4.17	Tema dan Elemen Baharu Hasil Cadangan Informan/Pakar	316
4.18	Perincian Penganalisan Data Sesi Pusingan Ketiga Delphi	318
4.19	Tahap Pelaksanaan Elemen Konsep Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	335
4.20	Tahap Pelaksanaan Elemen Matlamat Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	340
4.21	Tahap Pelaksanaan Elemen Kepentingan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	344
4.22	Tahap Pelaksanaan Elemen Kurikulum Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	347

4.23	Tahap pelaksanaan Elemen Strategi Pembelajaran Murid dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	350
4.24	Tahap pelaksanaan Elemen Strategi Pengajaran Guru dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	354
4.25	Tahap pelaksanaan Elemen Pengujian dan Penilaian dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	357
4.26	Analisis EFA Terhadap Tema Konsep Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	360
4.27	Analisis EFA Terhadap Tema Matlamat Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	363
4.28	Analisis EFA Terhadap Tema Kepentingan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	366
4.29	Analisis EFA Terhadap Tema Kurikulum Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	368
4.30	Analisis EFA Terhadap Tema Strategi Pembelajaran Murid dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	369
4.31	Analisis EFA Terhadap Tema Strategi Pengajaran Guru dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	371
4.32	Analisis EFA Terhadap Tema Pengujian dan Penilaian dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional	372
4.33	Keputusan Analisis Faktor Pengesahan (<i>Maximum Likelihood Estimates Regression Weights</i>)	377
4.34	Keputusan Nilai Varians (<i>Squared Multiple Correlations</i>)	381
4.35	Keputusan Model Fit Summary	382

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka surat
1.1	Pertalian antara Falsafah Pendidikan Bahasa dengan Falsafah Pendidikan Kebangsaan dan Operasinya dalam Proses Pendidikan	49
1.2	Model Falsafah Bahasa	52
1.3	Kerangka Konseptual Kajian	55
2.1	Tatabahasa Sejagat dalam Bahasa Manusia	87
3.1	Format Instrumen Protokol Temu Bual Pusingan Pertama Delphi	201
3.2	Penentuan Kesahan Instrumen Temu Bual Kajian	216
3.3	Penentuan Kebolehpercayaan Instrumen Temu Bual Kajian	218
3.4	Carta Alir Fasa-Fasa Kajian	251
4.1	Analisis Jantina Peserta Kajian	257
4.2	Analisis Umur Peserta Kajian	258
4.3	Analisis Bangsa Peserta Kajian	259
4.4	Analisis Kelulusan Akademik Tertinggi Peserta Kajian	260
4.5	Analisis Bidang Pengkhususan Peserta Kajian	261
4.6	Analisis Pengalaman Mengajar Subjek Bahasa Melayu Peserta Kajian	262
4.7	Analisis Tahap Kemahiran Mengajar Subjek Bahasa Melayu Peserta Kajian	263
4.8	Analisis Bidang kepakaran Informan Kajian (Delphi Pusingan Pertama)	265
4.9	Analisis Etnik Informan Kajian (Delphi Pusingan Pertama)	266
4.10	Analisis Jantina Informan Kajian (Delphi Pusingan Pertama)	267
4.11	Analisis Bidang Kepakaran Informan Kajian (Delphi Pusingan Kedua dan Ketiga)	270
4.12	Analisis Jantina Informan Kajian (Delphi Pusingan Kedua dan Ketiga)	272
4.13	Analisis Etnik Informan Kajian (Delphi Pusingan Kedua dan Ketiga)	273
4.14	Analisis Jantina Peserta Kajian (Fasa Penilaian)	275

4.15	Analisis Bangsa Peserta Kajian (Fasa Penilaian)	276
4.16	Analisis Umur Peserta Kajian (Fasa Penilaian)	277
4.17	Analisis Kelayakan Akademik Peserta Kajian (Fasa Penilaian)	278
4.18	Analisis Pengalaman Mengajar Bahasa Melayu Peserta Kajian (Fasa Penilaian)	279
4.19	Analisis Interpretasi Nilai Min Persepsi Guru Tentang Konsep Falsafah Bahasa dalam Pendidikan Bahasa Melayu (Fasa Analisis Keperluan)	282
4.20	Analisis Interpretasi Nilai Min Persepsi Guru Tentang Konsep Penyatupaduan Nasional dalam Hubungannya dengan Pendidikan Bahasa Melayu (Fasa Analisis Keperluan)	286
4.21	Analisis Interpretasi Nilai Min Tahap Kemahiran Guru berkaitan Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa dalam Proses Pengajaran Bahasa Melayu (Fasa Analisis Keperluan)	290
4.22	Analisis Interpretasi Nilai Min Tahap Penerimaan Guru Terhadap Pelaksanaan Penyerapan Elemen Falsafah Bahasa sebagai Strategi Penyatupaduan Nasional (Fasa Analisis Keperluan)	294
4.23	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Konsep Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	300
4.24	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Matlamat Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	302
4.25	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Kepentingan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	304
4.26	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Kurikulum Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	305
4.27	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Strategi Pembelajaran Murid dalam pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	307
4.28	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Strategi Pengajaran Guru dalam Pendidikan Falsafah bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Kedua)	308
4.29	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Konsep Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	319

4.30	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Matlamat Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	322
4.31	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Kepentingan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	324
4.32	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Kurikulum Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	326
4.33	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Strategi Pembelajaran Murid dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	328
4.34	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Tema Strategi Pengajaran Guru dalam Pendidikan Falsafah bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	331
4.35	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Pengujian dan Penilaian dalam Pendidikan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Delphi Pusingan Ketiga)	333
4.36	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Konsep Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	338
4.37	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Matlamat Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	342
4.38	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Kepentingan Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	345
4.39	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Kurikulum Falsafah Bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	348
4.40	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Strategi Pembelajaran Murid dalam Pendidikan Falsafah bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	352
4.41	Analisis Tahap Pelaksanaan terhadap Tema Strategi Pengajaran Guru dalam Pendidikan Falsafah bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	355
4.42	Analisis Tahap Konsensus Pakar terhadap Pengujian dan Penilaian dalam Pendidikan Falsafah bahasa untuk Penyatupaduan Nasional (Fasa Penilaian)	358
4.43	Model Falsafah Bahasa Penyatuan Bangsa (Bentuk Kandungan)	376

SENARAI SINGKATAN

CFA	<i>Confirmatory Factor Analysis</i>
DBP	Dewan Bahasa dan Pustaka
EFA	<i>Exploratory Factor Analysis</i>
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam
KK	Kurikulum
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPT	Kepentingan
KSP	Konsep
MT	Matlamat
SBP	Sekolah Berasrama Penuh
SEM	<i>Structural Equation Modelling</i>
SJKC	Sekolah Jenis Kebangsaan Cina
SJKT	Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil
SK	Sekolah Kebangsaan
SKK	Sekolah Kluster Kecemerlangan
SMK	Sekolah Menengah Kebangsaan
SPG	Strategi Pengajaran Guru
SPM	Strategi Pembelajaran Murid

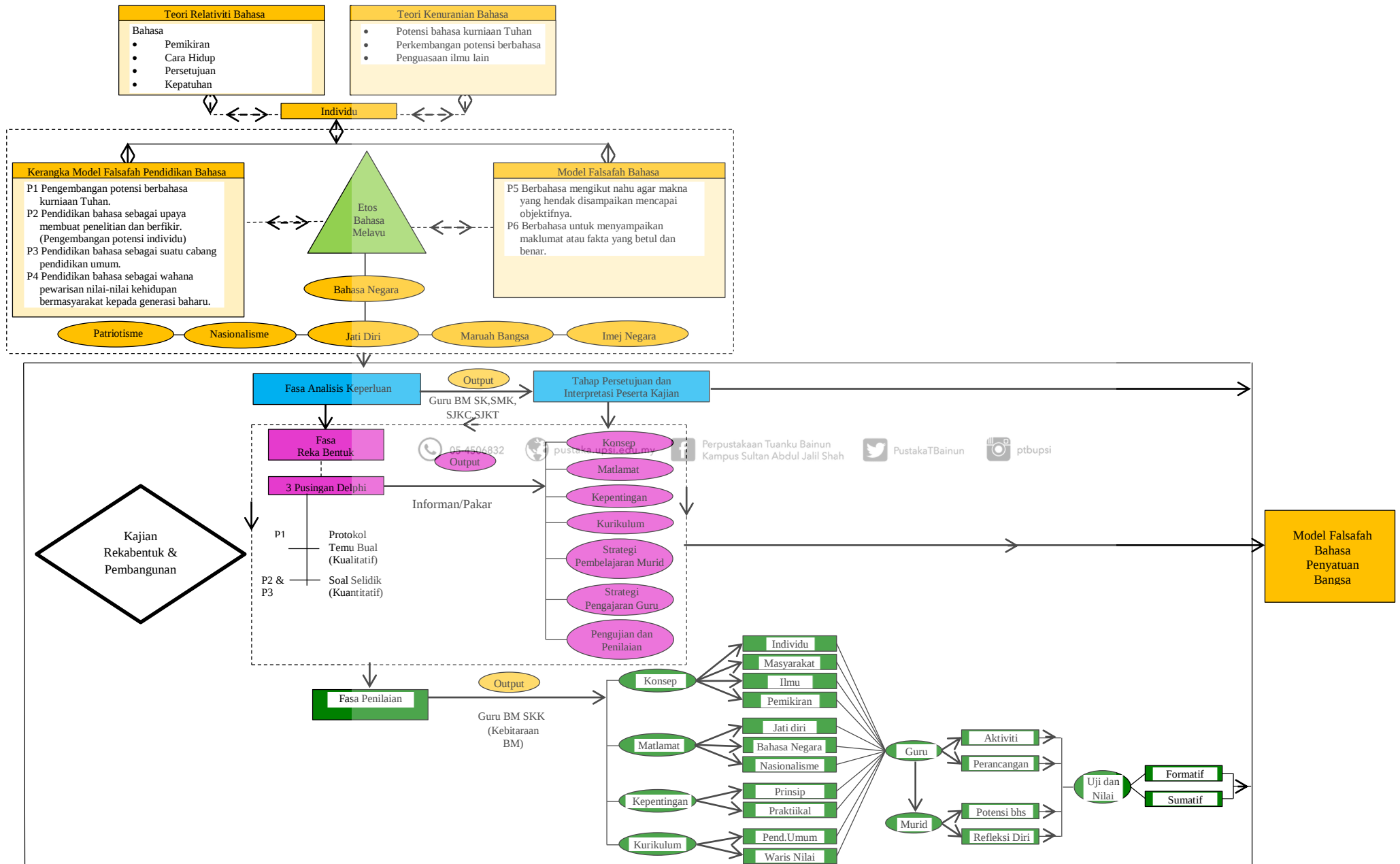

SENARAI LAMPIRAN

- A Surat Kebenaran Menjalankan Kajian Daripada EPRD
- B Surat Kebenaran Menjalankan Kajian Daripada Pihak SBP dan SKK (KPM)
- C Surat Kebenaran Menjalankan Kajian Daripada Pihak JPN
- D Surat Pengesahan Pelajar Membuat Penyelidikan
- E Borang Kesahan Kandungan Soal Selidik
- F Borang Pengesahan Pengetua/Guru Besar (Fasa Analisis Keperluan)
- G Petikan Falsafah Bahasa “*flyers*”
- H Surat Pelantikan Pakar (Fasa Reka Bentuk)
- I Borang Pengesahan Pakar
- J Surat Pelantikan Penilai Guru BM (Fasa Penilaian)
- K Borang Pengesahan Pengetua/Guru Besar (Fasa Penilaian)
- L Soal Selidik Fasa Analisis Keperluan
- M Protokol Temu Bual Rintis
- N Protokol Temu Bual (P1)
- O Pengekodan Pakar 1 dan Pakar 2
- P Soal Selidik Pusingan Kedua
- Q Soal Selidik Pusingan Ketiga (Akhir)
- R Perincian Penganalisisan Data Pusingan Delphi
- S Soal Selidik Fasa Penilaian
- T Analisis EFA
- U Analisis SEM (Model Cadangan)

Rajah 1.3. Kerangka Konseptual Kajian

BAB 1

PENGENALAN

Bahasa merupakan asas penting kemerdekaan sesebuah negara (Teo Kok Seong, 2013, Wan Mohd. Saophy Amizul Wan Mansor, 2013). Dalam konteks Malaysia, bahasa Melayu merupakan wahana simbolik semangat kebangsaan yang paling berkesan. Selain berupaya bertindak sebagai alat pemersatu, bahasa Melayu juga berupaya menimbulkan kesedaran tentang identiti di peringkat kebangsaan sejak kemerdekaan (Jeniri Amir, 2013). Hal ini bertepatan dengan saranan yang dikemukakan oleh Tunku Abdul Rahman Putra Al Haj pada tahun 1975 tentang kepentingan bahasa kebangsaan, iaitu:

Adalah wajar bagi kita sebuah negara membangun berhasrat mempunyai bahasa kita sendiri. Sekiranya bahasa kebangsaan tidak diperkenalkan negara kita tidak akan mempunyai peribadi dan keperibadian. Apa yang boleh saya ungkapkan sebagai negara yang tidak mempunyai jiwa dan roh

(Jeniri Amir, 2013, ms. 4-8)

Selaku Bapa Kemerdekaan Malaysia, perjuangan Tunku Abdul Rahman Putra Al Haj yang panjang dan penuh dengan pahit getir bagi memastikan laungan kemerdekaan berkumandang di Stadium Merdeka, Kuala Lumpur pada 31 Ogos 1957 seharusnya diingati dan dihayati oleh rakyat Malaysia. Ia disokong oleh Teo Kok Seong (2013), bahawa melalui bahasa negara sendiri, sesebuah negara yang merdeka itu, tidak perlu lagi mengikut telunjuk penjajah yang menggunakan paksaan untuk menggunakan bahasanya untuk pelbagai tujuan. Walau bagaimanapun, matlamat ke arah kemerdekaan negara adalah mustahil dicapai tanpa keberanian. Makna sebenar kemerdekaan ialah kebebasan. Dalam konteks ini, kebebasan ialah apabila sesebuah negara dapat menentukan untung nasib masa hadapan negara dan bangsanya sendiri (A. Aziz Deraman, 2013). Justeru, perjuangan kemerdekaan ialah kesinambungan perjuangan untuk terus mengekalkan dan meningkatkan penyatupaduan dan keamanan negara.

Sejarah menunjukkan gelombang menuntut kemerdekaan adalah seiring dengan gerakan kebangsaan. A. Aziz Deraman (2013), menyatakan bahawa perjuangan mengisi kemerdekaan negara sudah difikirkan dan dirancang oleh leluhur bangsa dan para perjuang terdahulu untuk melihat pengisiannya dilengkapi dengan usaha mensejahterakan rakyat dalam bidang ekonomi, sosial, politik dan kebudayaan. Dalam hal ini, agenda utama dalam perjuangan kebangsaan ialah perjuangan memartabatkan bahasa kebangsaan melalui peranan yang dimainkan oleh individu dan pertubuhan. Individu yang terlibat terdiri daripada golongan intelek, pegawai kerajaan, peguam, pensyarah universiti, guru dan penulis. Sementara itu, pertubuhan yang terlibat pula ialah parti politik, pertubuhan pelajar, umpamanya Persatuan Pelajar Maktab Perguruan Bahasa, kesatuan guru, persatuan penulis, akhbar dan

majalah. Kemunculan para pejuang bahasa Melayu ini rentetan kegusaran mereka terhadap sikap golongan minoriti Melayu dan orang bukan Melayu yang berterusan berusaha mempertahankan kedudukan bahasa Inggeris, bahasa Cina, dan bahasa Tamil (Sharifah Darmia, 2010).

Antara usaha dalam memperjuangkan bahasa Melayu yang melibatkan individu difokuskan mengikut bidang. Dalam bidang pendidikan, Zainal Abidin Ahmad atau dikenali sebagai Za'ba merupakan guru yang berjuang untuk meninggikan martabat bahasa Melayu melalui penulisannya, bermula pada tahun 1916 dengan menggunakan nama pena *Patriot*. Antara sumbangan utama Za'ba ialah meletakkan asas sistem bahasa Melayu baharu, iaitu dalam bidang ejaan, tatabahasa bahasa Melayu dan retorik. Apabila kemerdekaan negara tercapai, wahana komunikasi utama, iaitu bahasa Melayu telah bersiap sedia untuk digunakan (Wan Mohd Saophy Amizul Wan Mansor, 2013; Asraf Abdul Wahab et al., 2007; 2002). Selain Za'ba, Ustaz Zulkifli Muhammad turut memperjuangkan bahasa Melayu dalam bidang pendidikan. Beliau yang menduduki jawatan sebagai Pengetua Kolej Islam Malaya (KIM) pada tahun 1957 telah menulis surat kepada Za'ba yang pada ketika itu memegang jawatan Ketua Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya, Singapura untuk memohon silibus subjek bahasa Melayu yang digunakan di jabatan tersebut (Abdul Talib Hamid, 2001). Kandungan surat tersebut adalah seperti berikut:

Dengan hormatnya dimaklumkan bahawa dalam susunan pelajaran kolej ini adalah menjadikan bahasa Melayu sebagai satu matapelajaran yang penting. Maka bagi memuktamadkan butir-butir pengajian Melayu, disini besarlah harapan saya jika tuan bermurah hati mengirimkan susunan pelajaran bahasa Melayu yang dipakai di bidang tuan satu-satunya. Tujuan mengajarkan bahasa

Melayu, bukan semata-mata bagi mendalami kajian itu pada penuntut-penuntut baik juga untuk memberi sumbangan ilmiah bagi perkembangan bahasa itu sendiri.

(Abdul Talib Hamid, 2001)

Kandungan surat di atas membuktikan usaha Ustaz Zulkifli Muhammad untuk mengembangkan lagi penggunaan bahasa Melayu di kolej tersebut dan usaha itu juga merupakan satu bentuk sokongan perjuangan memartabatkan bahasa Melayu dalam sistem pendidikan. Pada bulan Julai 1975, telah ditubuhkan sebuah persatuan yang bernama Persatuan Penuntut-penuntut Kolej Islam Malaya (PPKIM). Persatuan ini ditubuhkan bertujuan untuk memperjuangkan kedudukan bahasa Melayu. Namun demikian, pada tahun 1967 persatuan ini terpaksa ditutup kesan daripada demonstrasi oleh para pelajarnya di Petaling Jaya.

Dalam bidang kewartawanan pula, dua orang individu yang memperjuangkan bahasa Melayu melalui pena ialah Abdul Rahim Kajai dan Ishak Haji Mohamad. Kedua-dua orang tokoh ini berperanan menyemarakkan lagi perjuangan menuntut kemerdekaan. Abdul Rahim Haji Salim atau lebih dikenali sebagai Abdul Rahim Kajai merupakan seorang wartawan bermula di akhbar *Saudara* pada tahun 1930 hingga 1931. Melalui rencananya, beliau sering melakukan pembelaan dan kritikan demi kepentingan bangsa dan bahasa Melayu. Hal ini kerana beliau sering menegaskan bahawa bahasa Melayu mampu dijadikan bahasa penghubung dan penyatupaduan dalam kalangan pelbagai etnik di Tanah Melayu. Bapa kewartawanan ini juga banyak mengemukakan pandangannya terhadap kemajuan bangsa Melayu melalui rencananya dalam ruangan *Rencana Pengarang* untuk menaikkan semangat

para pembacanya. Bidang kewartawanan juga melahirkan seorang lagi tokoh iaitu Ishak Haji Muhammad atau lebih dikenali sebagai Pak Sako. Pak Sako merupakan penulis yang aktif pada era sebelum kemerdekaan dan pascamerdeka. Beliau bertugas di Utusan Melayu di bawah ketua pengarangnya, Abdul Rahim Kajai. Melalui karyanya, beliau sentiasa memberatkan dan mengagungkan kebudayaan Melayu dengan membandingkannya dengan budaya Inggeris yang dilihat kurang berkualiti dan terlalu agresif. Antara sumbangannya ialah penyatuan Melayu Raya, yang menyatukan Indonesia, Malaysia dan Brunei dalam satu rumpun. Perjuangan mereka dalam arena penulisan telah membangkitkan semangat patriotisme rakyat melalui wahana bahasa Melayu. Pengorbanan kedua-dua orang tokoh ini adalah untuk kelangsungan masa hadapan anak bangsa dan memelihara warisan turun-temurun, iaitu bahasa Melayu (Wan Mohd Saophy Amizul Wan Mansor, 2013; Asraf Abdul

Wahab et al., 2007; 2002).

Seterusnya, perjuangan Syed Nasir Ismail yang mempunyai pengalaman dalam bidang pendidikan, politik dan Mantan Pengarah Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) ini adalah refleksi cita-cita perjuangan bangsa untuk mendaulatkan bahasa Melayu. Syed Nasir Ismail dilahirkan di Batu Pahat, Johor pada 7 Mac 1921. Beliau menerima pendidikan awal di Sekolah Inggeris Kerajaan di Batu Pahat, Johor dan kemudian mengikuti latihan Penolong Nazir di Maktab Perguruan Sultan Idris (MPSI), Tanjung Malim dan di Kuala Kangsar, Perak. Beliau mula berkhidmat sebagai Penolong Nazir Sekolah-Sekolah Melayu di Batu Pahat, Johor selama lapan tahun, iaitu dari tahun 1942 hingga 1955. Pada bulan Februari 1956, beliau menyandang jawatan sebagai Pegawai Pelajaran Melayu Persekutuan. Setahun kemudian, beliau telah dilantik menjadi Pengarah Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)

menggantikan tempat Ungku Aziz (Noriah Mohamed & Ghazali Basri, 2007; Koleksi Ucapan Tun Syed Nasir, 1996). Dalam era kehebatan Dewan Bahasa dan Pustaka, Syed Nasir Ismail dengan dibantu oleh tokoh-tokoh antaranya Kamaluddin Muhammad atau *Keris Mas*, Usman Awang dan A. Samad Ahmad telah berjaya menggembeleng seluruh semangat dan tenaga pejuang-pejuang bahasa dari semua pertubuhan politik, guru, penulis, wartawan, ilmuwan dan sebagainya untuk mendaulatkan bahasa Melayu. Bagaikan api dan ombak besar, Syed Nasir Ismail dan Dewan Bahasa dan Pustaka memerangi sesiapa sahaja termasuk menteri, tokoh politik dan pegawai Melayu sendiri. Dewan Bahasa dan Pustaka ketika itu menjadi kubu perjuangan bahasa dan Syed Nasir Ismail mendapat gelaran Panglima Bahasa.

Para nasionalisme bahasa tidak akan mudah melupakan peristiwa “Api dan Air Mata” di Balai Budaya Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) pada tarikh keramat 3 Mac 1967. Dalam peristiwa tersebut, seramai sembilan orang peguam Melayu telah menghantar memorandum menyuarakan bantahan apabila kerajaan Malaysia tidak menepati janji untuk menjadikan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar dan bahasa dalam bidang kehakiman. Namun begitu, memorandum tersebut tidak dilayan oleh parti yang memerintah ketika itu. Rentetan daripada itu, kira-kira 2,000 orang mewakili 120 pertubuhan bahasa, sastera, budaya, politik, pelajar maktab dan universiti telah berhimpun di Balai Budaya, Dewan Bahasa dan Pustaka. Sekumpulan aktivis menyatakan kesediaan untuk berarak ke Bangunan Parlimen sambil mengusung “Keranda 152” sebagai simbolik membawa jiwa bangsa yang sudah ditamatkan hayat oleh bangsanya sendiri. Kemuncak perjuangan dengan tertubuhnya Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) pada tahun 1970 yang menyaksikan buat kali pertama, bahasa Melayu digunakan sepenuhnya sebagai pengantar utama (Persatuan

